

---

# Katedra Literatury Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

---

Biuletyn Polonistyczny 2/4, 30-38

---

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KATEDRA LITERATURY POLSKIEJ UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO

O pracy dydaktycznej prof. Tadeusza Mikulskiego

Pierwsze doświadczenia w dziedzinie dydaktyki uniwersyteckiej zdobywał Tadeusz Mikulski w latach przedwojennych jako asystent w Uniwersytecie Warszawskim. Podjął tę pracę po powrocie z niewoli, w czasie okupacji, wykładając na tajnych zajęciach studium uniwersyteckiego oraz w tzw. Uniwersytecie Ziemi Zachodnich w Warszawie. Osiadłszy wkrótce po zakończeniu wojny we Wrocławiu, rozpoczął tu działalność dydaktyczną pracą w Studium Przygotowawczym Uniwersytetu Wrocławskiego. W styczniu 1946 r. został mianowany profesorem nadzwyczajnym w Uniwersytecie Wrocławskim, gdzie odtąd wykładał - z czasem już jako profesor zwyczajny - aż do przerwy spowodowanej chorobą. W okresie reorganizacji studiów uniwersyteckich powierzono mu funkcję organizatora a potem kierownika katedry zespołowej Literatury Polskiej w Uniwersytecie Wrocławskim. W lutym 1955 r. ze względu na stan zdrowia złożył prof. Mikulski rezygnację z kierownictwa Katedry, nie zaprzestając jednak jeszcze pracy dydaktycznej.

W przebiegu tej pracy wyraziście rysuje się rozwój zainteresowań naukowych i charakter ich związków z dydaktyką.

W pierwszym roku zajęć uniwersyteckich /1945/46/ przedmiotem wykładu jest "Literatura polska wieku XVI"; w następnym roku akademickim - "Literatura polskiego baroku"; w roku 1947/48 - "Historia literatury polskiej epoki Oświecenia"; w jesieni r. 1948 tematem głównego wykładu staje się sylwetka jednego pisarza - Ignacego Krasickiego, w drugim zaś, w równoległe prowadzonym wykładzie podjęta zostaje próba prześledzenia i interpretacji związków między polskim pozytywizmem a Oświeceniem. Wyraził się w tym wybór zasadniczego odtąd terenu pracy historycznoliterackiej, nastąpiło ustalenie się programu dydaktycznego i naukowo-badawczego Profesora.

Po reformie studiów w r. 1949 i wprowadzeniu wykładów kursowych jedynym właściwym terenem, na którym mógł się spotykać warsztat naukowy Profesora z dydaktyką uniwersytecką, stały się seminaRIA magisterskie. Objęły one swym tematycznym zakresem przede wszystkim historię literatury epoki Oświecenia, tu zaś głównie

problematykę sensu stricto literacką /np. powieść, dramat, krytyka literacka/, ale także i rozwój czasopiśmiennictwa, dzieje drukarstwa, formy mecenatu kulturalnego i in. tematy poszerzające z jednej strony sferę badań historycznoliterackich o rozległy zespół zjawisk z historii kultury, a z drugiej strony wyrażające sugestię natury metodologicznej - widzenia zjawisk literackich w szerokim i różnorodnym kontekście kulturalnym.

Cezura historyczna, którą Profesor w badaniach swych odzielił Oświecenie od literatury staropolskiej, nie miała jednak oznaczać - ani w jego pracy naukowej, ani w dydaktyce - rezygnacji z najdawniejszych zainteresowań: tematyka staropolska towarzyszy stale głównemu kierunkowi pracy historycznoliterackiej prof. Mikulskiego i jest do lat ostatnich powracającym przedmiotem jego seminariów magisterskich.

Równolegle z problematyką historii literatury przewija się przez wszystkie lata zajęć uniwersyteckich Profesora cały zespół zagadnień warsztatu naukowego badacza literatury - wykłady, seminaria, konwersatoria z zakresu metodyki historii literatury, syntezy literackiej, tekstologii, bibliografii, edytorstwa naukowego. Już w r. 1945/46 spotykamy charakterystyczny dla tej strony zainteresowań Profesora wykład "Problemy tekstu literackiego", kontynuowany w roku następnym. W r. 1947/48 prowadzi prof. Mikulski seminarium poświęcone "analizie stylistycznej tekstów", w r. 1948/49 - wykład "Encyklopedia nauk pomocniczych historii literatury", w r. 1949/50 - "konwersatorium edytorskie", na którym przygotowano wydanie brulionu paryskiego "Pana Tadeusza".

W podejmowaniu tej problematyki wyrażała się wciąż obecna w pracy Profesora refleksja metodyczna, dążność do precyzji i pełności postępowania naukowego w historii literatury - i chęć wszczepienia tej dążności uczniom. Była w tym troska o naukowy charakter studium polonistycznego, którego absolwentom niewiele w tym względzie pozwalał wynieść z uczelni program uniwersytecki. Utrwaleniem wyników zajęć i przemyśleń w tym zakresie miała się stać przygotowywana książka, której Tadeusz Mikulski napisać już nie zdążył - "Vade-mecum polonisty".

Praktyka dydaktyczna prof. Mikulskiego była żywą i konsekwentną demonstracją założeń metodycznych, które w postaci teoretycznej czy eksperymentalnej prezentował na seminariach czy wykładach poświęconych zagadnieniom warsztatu naukowego. "Fakty są powietrzem dla uczonego" - powtarzał za Pawłowem Profesor wielokrotnie, także i w druku. Uczył też najwyższego szacunku dla faktów, tak jak z drugiej strony budził krytycyzm wobec zbyt pochopności do uogólnień. Wpajał zasady naukowej sumienności i uczciwości, podkreślał rolę materiałów źródłowych, nieodzowność ścisłej rzeczowej dokumentacji, wymagał maksymalnej skrupulatności postępowania dowodowego. W formułowaniu tematów, zarówno magisterskich jak i seminaryjnych, unikał ujęć zbyt szerokich, propozycji o niedość ostrych konturach, naukowo niesprawdzalnych; pragnął uchronić swych uczniów przed manowcami dowolności i jałowej polonistycznej retoryki; dobierał temat na miarę możliwości studenta, z intencją, by praca jego była nie tylko ćwiczeniem uniwersyteckim, ale i by mogła być także pożytecznym przyczynkiem do rozwoju dyscypliny naukowej. Tematy prac magisterskich wiązał prof. Mikulski najchętniej w cykle robocze, takie jak "historia powieści", "dzieje krytyki literackiej", "rozwój czasopiśmiennictwa". Osadzał w ten sposób tematy w bogatym naukowym kontekście, odsłaniał perspektywy wielorakich związków, w jakich istnieje przedmiot humanistyczny, utwierdzał w zasadach historycznego myślenia. Pod kierunkiem prof. Mikulskiego powstało ok. 120 prac magisterskich, oraz - przed wprowadzeniem zmian w tytułaturze naukowej - sześć dysertacji doktorskich. Fakt, że pięć spośród doktorskich i wiele prac magisterskich mogło ukazać się w druku, dowodzi sukcesu nauczycielskiego trudu Profesora w wytrwałym wpajaniu tego całego zespołu zasad myślenia i postępowania naukowego, które stanowić miały o profilu i swoistości - tak za życia jeszcze Profesora nazwanej - "szkoły Mikulskiego".

Dydaktyka uniwersytecka prof. Mikulskiego niemałą część sukcesów zawdzięcza jego wysokim talentom pedagogicznym, darowi poznawania ludzi i zjednywania ich sobie. Naukowy przedmiot i zdyscyplinowana metoda nie przysłaniały Profesorowi osobowości studenta, nie przeszkadzały mu śledzić z uwagą i serdeczną troską rozwoju intelektualnego każdego z uczestników jego semi-

narium. Rozumiejąc znaczenie stałej i bacznej opieki naukowej, jej roli zarówno nadzorczej jak i inspiratorskiej - nie szczędził jej wychowankom tak długo, jak długo pozwalał stan zdrowia; gdy choroba nie pozwalała opuszczać domu, w mieszkaniu swym gromadził na seminaryjnych dyskusjach zespoły swoich magistrantów i doktorantów; zarazem cenił samodzielność swych uczniów, nie krępował jej własnymi upodobaniami, witał życzliwie przejawy indywidualnej inicjatywy naukowej. Wymagający jako egzaminator, uwzględniał jednak w ogólnej ocenie zawsze dobrze pamiętane wyniki obserwacji naukowego rozwoju studenta.

Mikulski-pedagog w swym zainteresowaniu dla wychowanków nie zatrzymywał się na progu seminarium. Jako pilny kurator otaczał troskliwą opieką różne inicjatywy studenckie, w tym także Koło Naukowe, w którym widział również teren uzewnętrznienia się różnorodnych zainteresowań studentów, a także poznawania rozmaitych perspektyw przyszłej pracy zawodowej. Sam na swych zajęciach przygotowywał nie tylko przyszłych naukowców i nauczycieli. Dzieląc się wielostronnością własnych zainteresowań - kierował uwagę na książkę i bibliotekę, ukazywał znaczenie edytorstwa i uczył sztuki edytorskiej najwyższej klasy. Interesował się krytyką literacką nie tylko w jej dziejowym rozwoju, ale i w postaci współczesnej, a nawet w sensie praktycznym - jako redaktor "Zeszytów Wrocławskich" wprowadził do krytyki literackiej sporą gromadkę młodzieży polonistycznej, tak jak umożliwił najdojrzałym z młodych start w krytyce naukowej jako redaktor "Pamiętnika Literackiego". W życiu literackim znany jako autor "Spotkań Wrocławskich" - jako profesor szeroko otworzył podwoje seminarium problematyce kulturalnej regionu; świadom patriotycznych tradycji i aktualnych zadań obywatelskich Wrocławskiej Katedry Literatury - budził zainteresowanie dla polskiej przeszłości Ziemi Zachodnich, dla ich związków kulturalnych i politycznych z Macierzą. Wśród prac magisterskich przez Profesora kierowanych znalazł się też pokaźny zespół tematów z zakresu literatury i czasopiśmiennictwa śląskiego. Swoją działalnością dał prof. Mikulski godny podkreślenia rzadki przykład harmonii pracy pedagogicznej i naukowej, ukazał praktycznie racje i społeczną doniosłość nierozdzielności nauki i dydaktyki uniwersyteckiej.

Zmiany personalne w Katedrze:

Po śmierci prof. Tadeusza Mikulskiego /26 sierpnia 1958 r./ kierownictwo Zakładu Literatury Staropolskiej objął prof. Władysław Floryan. Od 1 września 58 r. pracuje w Katedrze na 1/2 etatu adiunkt Mieczysław Klimowicz.

Prace naukowe indywidualne /w druku lub w toku opracowania/:

Doc. J. T r z y n a d l o w s k i:

1. Poglądy Juliusza Kleinerja na problematykę rodzajów literackich /w druku w "Zagadnieniach rodzajów literackich", t.I/.
2. Struktura relacji pamiętnikarskiej /w przygotowaniu/.

Prof. B. Z a k r z e w s k i:

1. Sprawy śląskie w "Tygodniku Literackim" /artykuł materiałowy oddany do druku - "Rocznik Wrocławski" 1959 r./.
2. C. Norwid w "Pokłosiu" Edmunda Bojanowskiego /artykuł oddany do druku w "Pamiętniku Literackim"/.
3. Historia znaleziska pieśni śląskich ze zbiorów rękopiśmiennych Józefa Lompy i Roberta Fiedlera /artykuł informacyjny dla Instytutu Śląskiego/.
4. Dembowszciana nr VI /ustalenie autorstwa sześciu dalszych drukowanych prac E. Dembowskiego; w przygotowaniu/.
5. J. Słowacki w krytyce romantycznej /rozprawa, w przygotowaniu/.

Adiunkt Cz. H e r n a s:

1. Losy Hansa Kriegsmanna /artykuł oddany do druku/.
2. Uliczka Tadeusza Mikulskiego /artykuł oddany do druku - "Rocznik Wrocławski" 1959 r./.
3. Dalsze studia szczegółowe z zakresu historii polskiej pieśni.

Adiunkt M. K l i m o w i c z:

Franciszek Ksawery Dmochowski na emigracji w Lipsku /1798-1799/.

St. asystent A. B o r k o w s k a:

"Pieśń o Henryku Pobożnym" Augusta Bielowskiego na tle pieśni historycznej Ziewończyków /artykuł na ukończeniu, do "Pamiętnika Literackiego"/.

St.asystent J. C i e ś l i k o w s k i:

1. Wstęp do "Morituri" Kraszewskiego /dla "Naszej Biblioteki", Ossolineum/.
2. "Ta trzecia" Sienkiewicza /rozprawa, w przygotowaniu/.

St.asystent G. F r y d r y c h o w i c z:

Stanisław Kłokocki. W kręgu Puław. /Artykuł do "Pamiętnika Literackiego" poświęconego pamięci prof.T.Mikulskiego; w przygotowaniu/.

St.asystent M. I n g l o t:

1. "Fantazy" J.Słowackiego na tle rzeczywistości krajowej lat 1830-1840 /Referat na zjazd ku czci J.Słowackiego; w przygotowaniu/.
2. Nad obyczajową genezą "Pana Jowialskiego" A.Fredry /Rozprawa, w przygotowaniu/.
3. "Obłąkany poeta" Aleksandra Grozy jako wyraz hołdu dla przyszłego autora Wielkiej Improwizacji /Notatka dla "Ruchu Literackiego", odesłana do druku/.

St. asystent M. K o c h a ń s k a

1. Duma ukraińska. Z dziejów polskiej pieśni żołnierskiej /Artykuł na ukończeniu/.
2. Udział w pracowni zespołowej nad staropolską poezją meliczną.

St.asystent P. M a t u s z e w s k a:

Krasiński jako tłumacz "Ducha praw" Monteskiusza /Artykuł dla Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego/.

Asystent L. S z c z e r b i c k a:

1. Studia nad staropolską pieśnią dziadowską: II "Pieśń o Moskwicinie", III "Pieśń o tumulcie toruńskim" /Praca złożona do "Pamiętnika Literackiego"/.
2. "Polska epika ludowa", oprac. S.Czernik - recenzja /Oddana do "Pamiętnika Literackiego"/.
3. Duma staropolska /Praca doktorska, opracowana we fragmentach/.
4. Staropolska pieśń żołnierska /zbieranie materiału/.

5. Udział w pracach nad przygotowaniem edycji pieśni staropolskiej.

Katedra Literatury Polskiej wspólnie z wrocławską Pracownią Oświeceniową IBL przygotowała dwudniową Sesję Naukową poświęconą literaturze polskiego Oświecenia, rozpoczętą uroczystą akademią dla uczczenia pamięci prof. T. Mikulskiego.

Sesja odbyła się we Wrocławiu w dniach 27 i 28 lutego 1959 r. Podczas uroczystej akademii wygłoszono następujące przemówienia:

prof. Z. Libera, O T. Mikulskim jako badaczu polskiego Oświecenia,

prof. B. Zakrzewski, O śląskiej pracowni T. Mikulskiego,  
adiunkt Cz. Hernas, O pracy pedagogicznej T. Mikulskiego.

Na sesji wygłoszono następujące referaty:

J. W. Gomulicki, Naruszewicz, poeta nieznany.

St. Pietraszko, O niektórych problemach teoretycznych w badaniach nad Oświeceniem.

M. Klimowicz, Romans Gellerta w literaturze polskiej czasów saskich.

Z. Wołoszyńska, Z problematyki komedii obyczajowej polskiego Oświecenia.

Z. Goliński, Nieautoryzowane wydania Krasickiego w XVIII wieku.  
Z bieżących prac nad literaturą polskiego Oświecenia - komunikaty:

1. E. Aleksandrowska, Z zagadnień autorstwa "Monitora".

2. R. Kaleta, "Starożytność grodzieńska" - nieznany wiersz Trembeckiego.

3. J. Szczepaniec, Spór Posera z Dufourem o "Powieści moralne" Marmontela.

4. R. Sobol, Karpińskiego "Podróż w kraju zaczarowanym".

5. A. Jendrysik, Premiera "Wesela Figara" w Polsce

6. J. Pawłowicz, Wokół Teatralskiego w "Monitorze".

7. Z. Staniszewski, Z zagadnień estetyki książki polskiej w XVIII wieku.

8. J. Plátt, Mostowski jako wydawca.



Przygotowania do roku Juliusza Słowackiego w Katedrze Literatury Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Prace naukowe na r.1959 i nast.

Prof. Wł. F l o r y a n:

1. Wstęp filologiczny, ustalenie tekstu i odmian tekstu:
  1. "Zawisza Czarny", 2. "Poeta i natchnienie" - w "Dziełach wszystkich" J.Słowackiego, t.XII.
2. Wstęp filologiczny, ustalenie tekstu i odmian tekstu:
  1. "Fragment o Helijaszu", 2. "Fragmenty dramatyczne", 3. "Fragmenty Pana Tadeusza" - w "Dziełach wszystkich" J.Słowackiego, t.XIII.

Doc. J. T r z y n a d l o w s k i:

Metaforyka Słowackiego /praca długofalowa/.

Prof. B. Z a k r z e w s k i:

1. Wokół zagadki wydania "Do Autora Trzech Psalmów" /rozprawa, do druku w księdze zbiorowej poświęconej Słowackiemu, PIW/
2. Słowacki w krytyce romantycznej /studium/.
3. Słowacki w sądach krytyki romantycznej /Praca materiałowa, zespołowa/.

M. I n g l o t:

"Fantazy" Juliusza Słowackiego na tle rzeczywistości krajowej lat 1830-1840.

K. P e c o l d:

Słowacki w sądach krytyki romantycznej. /Praca materiałowa, zespołowa/.

Odczyty

Na otwarcie Roku Słowackiego Katedra wraz z Towarzystwem Literackim im.A.Mickiewicza /Oddział Wrocław/ przygotowuje zebranie naukowe z referatami: B.Zakrzewskiego /Wokół zagadki wydania "Do Autora Trzech psalmów"/ i M.Inglota /Porwanie Idalii/. W październiku Katedra Literatury Polskiej wraz z Katedrą Rusycystyki przygotowują sesję naukową z referatami:

Z. Barańskiego: Balmont a Słowacki.

Wł. Floryana: O rękopisach Słowackiego.

M. Inglota: "Fantazy" J. Słowackiego na tle rzeczywistości krajowej lat 1830-1840.

M. Jakubca: Problemy słowiańskie w kręgu twórczym Słowackiego.

B. Zakrzewskiego: Słowacki w krytyce romantycznej.

#### Wystawy

W październiku zorganizowanie wystawy w oparciu o zbiory Biblioteki Ossolineum. Wystawę organizuje Ossolineum przy współpracy Wł. Floryana i B. Zakrzewskiego/autorzy scenariusza i drukowanego katalogu/. W czasie otwarcia wystawy referat Wł. Floryana pt. O rękopisach J. Słowackiego w zbiorach Ossolineum.

#### Imprezy Koła Naukowego studentów polonistyki

W grudniu zebranie naukowe Koła z referatem Tadeusza Żabskiego pt. - Cypriana Norwida "O Juliuszu Słowackim".

### KATEDRA LITERATURY POLSKIEJ UNIWERSYTETU ŁÓDZKIEGO

W katedrze Literatury Polskiej U.Ł. w latach 1956/57 i 1957/58 przedłożono 203 prace magisterskie /wraz z eksternistycznymi/. Z tego notę b. dobrą ustaloną przez komisję egzaminacyjną otrzymało piętnaście prac, których wykaz w porządku chronologicznym tematów załączamy. Maszynopisy i rękopisy prac znajdują się w Dziekanacie Wydziału Filologicznego U.Ł. Łódź, ul. Narutowicza 65.

Tytułów prac zaplanowanych w roku akademickim 1958/59 nie możemy podać, ponieważ w związku z nowym systemem studiów pięcioletnich prace te będą wykonywane w ciągu dwóch lat 1958/59 i 1959/60.

1. Barbara Ostrowska: Wartości literackie "Pocztu herbów" Wacława Potockiego.
2. Tadeusz Michalski: Liryka Wacława Potockiego.
3. Edmund Dzięgielewski: Ideologia polityczno-społeczna Wacława Potockiego w okresie panowania Jana III.
4. Jadwiga Siniarska-Czaplicka: Historia papierni w Jeziornie do r. 1939 /praca z kierunku bibliotekoznawczego/.